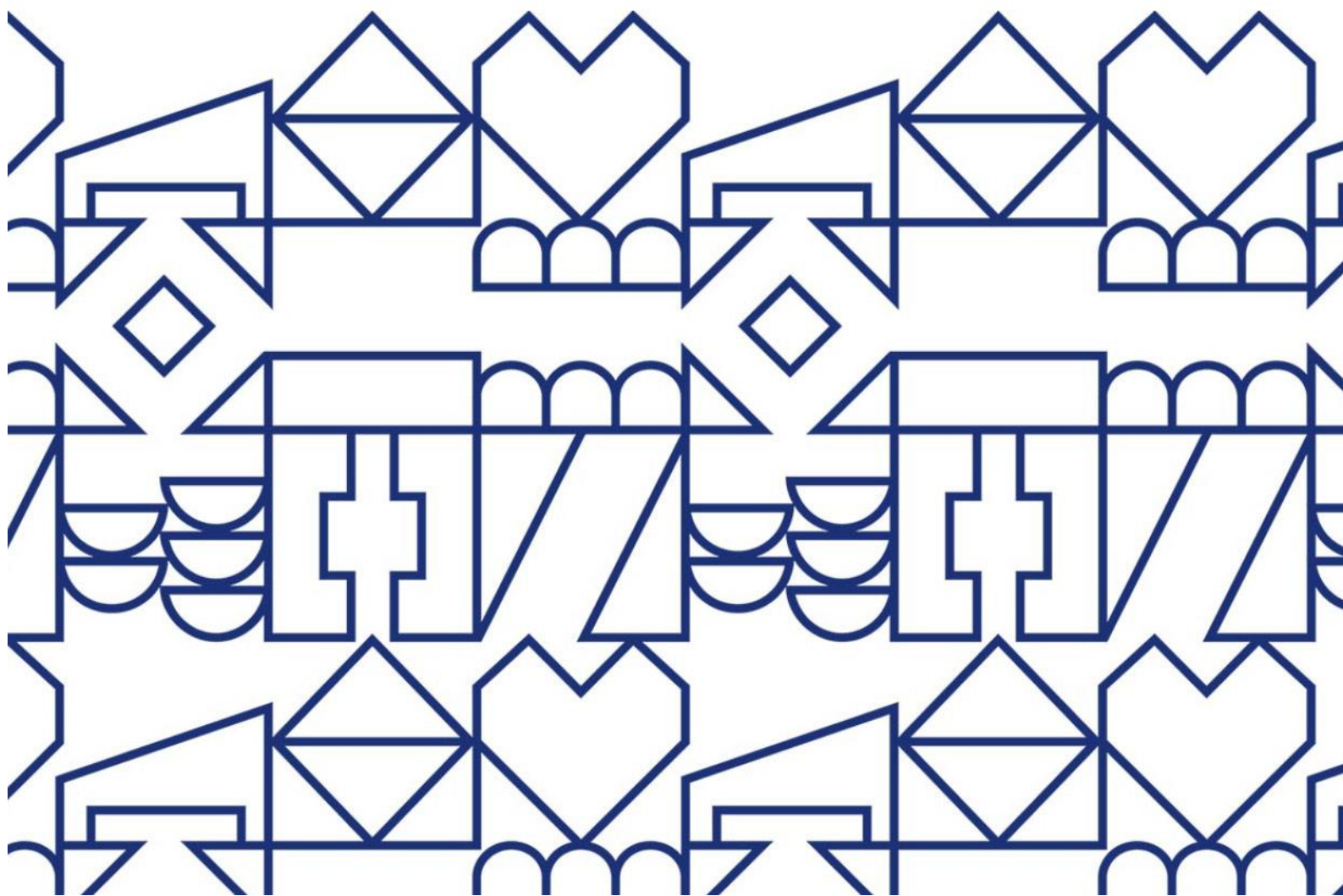

Seinäjoen kaupungin päihdetoimintamalli peruskouluissa

Päivitetty 09/2024

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	1
2. NIKOTIINITUOTTEIDEN KÄYTTÖÖN JA HALLUSSAPITOON PUUTTUMINEN	2
2.1 Epäily nikotiinituotteiden käytöstä tai hallussapidosta koulualueella	2
2.1.1 Kirjaaminen ja haltuun otettujen tuotteiden käsittely	2
2.2 Nikotiinituotteiden käyttö koulupäivän aikana koulun alueella tai sen ulkopuolella	3
2.2.1 Oppilas käyttää nikotiinituotteita koulupäivän aikana uudelleen/toistuvasti	3
2.2.2 Oppilas käyttää nikotiinituotteita koulumatkalla	3
3. ALKOHOLIN JA HUUMEIDEN KÄYTTÖÖN PUUTTUMINEN	4
3.1 Tieto tai epäily oppilaan alkoholin tai huumeiden käytöstä	4
3.2 Akuutti päihtymystila	4
4. PÄIHTEIDEN VÄLITTÄMISEEN PUUTTUMINEN	5
4.1 Nikotiinituotteiden tai alkoholin myyntiepäily tai -tieto	5
4.2 Huumausaineiden myyntiepäily tai -tieto	5
OPPILAAN TAVAROIDEN TARKASTAMINEN, SEKÄ ESINEIDEN JA AINEIDEN HALTUUNOTTO - OTTEITA PERUSOPETUSLAIN 21.8.1998/628 7. LUVUSTA	6
HYÖDYLLISIÄ LINKKEJÄ	8

1. Johdanto

Tähän oppaaseen on koottu toimintamallit, joilla päihteiden käyttöön puututaan Seinäjoen kaupungin peruskouluissa. Tämän oppaan toimintamalleissa päihteillä tarkoitetaan nikotiinituotteita, alkoholia ja huumausaineita. Myös lääkkeet, liuottimet ja muut aineet luokitellaan päihteiksi, jos niitä käytetään päihtymistarkoituksessa.

Tavoitteena on yhdenmukaistaa koulujen toimintamalleja. Lähtökohtana on, että lasten ja nuorten päihteiden käyttöön puututaan välittömästi kodin ja koulun, sekä tarvittaessa terveydenhuollon ja sosiaalitoimen yhteistyöllä.

Oppilaitoksissa ennaltaehkäisevät toimenpiteet ovat tärkeimpiä, mutta akuuttitilanteita varten on myös oltava toimintatavat mietittynä. Akuuttitilanteiden jälkeen on perusteltua nopealla aikataululla koota opiskeluhoitolain mukainen monialainen yksilökohtainen asiantuntijaryhmä jatkosuunnitelman laatimista varten. Asiantuntijaryhmässä on mahdollista käydä nuoren suostumuksella läpi myös terveydenhuollossa tehtyä arviota ja suunnitelmaa. Ilman monialaista asiantuntijaryhmää koululla on rajalliset mahdollisuudet saada tieto nuoren terveydentilasta.

Koulujen yhteisöllisissä opiskeluhoitoryhmissä on tarpeen säännöllisin väliajoin perehdyttää koulun toimijat päihteiden käytön ennaltaehkäisyyn ja varmistaa, että eri vaiheissa osataan toimia oikein.

Päihdetoimintamallin on päivittänyt Seinäjoen kaupungin ehkäisevän päihdetyön työryhmä EHKÄPÄ lapset ja nuoret helmikuussa 2024.

2. Nikotiinituotteiden käyttöön ja hallussapitoon puuttuminen

Nikotiinituotteita ovat

- nikotiinia sisältävät savukkeet
- sähkösavukkeet eli vape
- nuuska
- nikotiinipussit

2.1 Epäily nikotiinituotteiden käytöstä tai hallussapidosta koulualueella

- Kaksi koulun henkilökuntaan kuuluvaa puhuttelee oppilasta. Toinen aikuinen kutsutaan paikalle esimerkiksi puhelimitse, ettei oppilas jää tilanteessa yksin odottamaan. Toinen henkilökunnan jäsen on suositeltavaa olla rehtori ja vähintään toisen on oltava oppilaan kanssa samaa sukupuolta.
- Oppilasta pyydetään näyttämään tavarat. Jos oppilas ei suostu tavaroidensa näyttämiseen, pyydetään huoltaja paikalle.
- Huoltajaan ollaan yhteydessä ja kerrotaan tilanne

Rangaistus: Kasvatuskeskustelu/jälki-istunto koulun ohjeistuksen mukaan. Poliisi voi myös sakottaa yli 15-vuotiasta oppilasta tilanteen mukaan.

2.1.1 Kirjaaminen ja haltuun otettujen tuotteiden käsittely

- Kirjaus tehdään Wilmaan jälki-istunto-/kasvatuskeskustelulomakkeelle. Kirjataan, mitä ja kuka on ottanut haltuun, keneltä ja milloin.
- Ilmoitetaan huoltajalle mahdollisuudesta noutaa takavarikoidut tuotteet. Nuuskaa ei voida luovuttaa, koska se ei ole laillista.
- Tuotteet voidaan hävittää huoltajan suostumuksella tai kolmen kuukauden säilytyksen jälkeen.

2.2 Nikotiinituotteiden käyttö koulupäivän aikana koulun alueella tai sen ulkopuolella

- Kaksi koulun henkilökuntaan kuuluvaa puhuttelee oppilasta. Toinen henkilökunnan jäsen on suositeltavaa olla rehtori.
- Oppilaan huoltajaan ollaan yhteydessä ja kerrotaan tilanne
- Kirjaus tehdään Wilmaan jälki-istunto-/kasvatuskeskustelulomakkeelle

Rangaistus: Kasvatuskeskustelu/jälki-istunto koulun ohjeistuksen mukaan. Poliisi voi myös sakottaa yli 15-vuotiasta oppilasta tilanteen mukaan.

2.2.1 Oppilas käyttää nikotiinituotteita koulupäivän aikana uudelleen/toistuvasti

- Kaksi koulun henkilökuntaan kuuluvaa puhuttelee oppilasta. Toinen henkilökunnan jäsen on suositeltavaa olla rehtori.
- Oppilaan huoltajaan ollaan yhteydessä ja kerrotaan tilanne
- Kirjaus tehdään Wilmaan jälki-istunto-/kasvatuskeskustelulomakkeelle
- Oppilaasta tehdään lastensuojeluilmoitus

Rangaistus: Kasvatuskeskustelu/jälki-istunto/kirjallinen varoitus koulun ohjeistuksen mukaan. Poliisi voi myös sakottaa yli 15-vuotiasta oppilasta tilanteen mukaan.

2.2.2 Oppilas käyttää nikotiinituotteita koulumatkalla

- Tieto kotiin

3. Alkoholin ja huumeiden käyttöön puuttuminen

3.1 Tieto tai epäily oppilaan alkoholin tai huumeiden käytöstä

- Koulun aikuinen, joka ensimmäisenä saa tiedon tai epäilyn oppilaan mahdollisesta päihteiden käytöstä, pyytää työparikseen koulun rehtorin. Asian hoitamiseen tarvitaan aina kaksi aikuista.
- Sovitaan kuka/ketkä ottavat asian puheeksi oppilaan kanssa
- Sovitaan huoltajille ilmoittamisesta. Annetaan oppilaalle mahdollisuus kertoa huoltajilleen, jolloin odotetaan huoltajien yhteydenottoa vuorokauden ajan. Jos huoltajat eivät itse ole yhteydessä, otetaan yhteys heihin koululta.
- Kutsutaan oppilas ja huoltaja koululle monialaisen asiantuntijaryhmän palaveriin ja suunnitellaan tarvittavat tukitoimet ja seuranta. Monialainen asiantuntijaryhmätyöskentely perustuu suostumukseen. Jos suostumusta ei saada, ohjataan muihin opiskeluhoollon palveluihin.
- Mikäli oppilas tai hänen huoltajansa kieltäytyvät yksilöllisestä opiskeluhoollosta, tehdään lastensuojeluilmoitus

3.2 Akuutti päihtymystila

- Mikäli oppilas on päihtyneenä oppilaitoksessa, on tilanteeseen puututtava välittömästi
- Päihtymystilaa epäilevä aikuinen pyytää työpariksi rehtorin
- Tilanteen vaatiessa soitetään hätäkeskukseen, 112
- Soitetaan oppilaan huoltajalle, joka huolehtii nuoren kotiin
- Mikäli huoltajaa ei tavoiteta, otetaan yhteys sosiaali- ja kriisipäivystykseen. Vastuuhenkilöt yrittävät edelleen tavoittaa huoltajia.
- Alaikäisestä oppilaasta tehdään aina lastensuojeluilmoitus. Lastensuojeluilmoitus tehdään myös huoltajan kieltäytyessä yhteistyöstä.
- Kutsutaan oppilas ja hänen huoltajansa koululle monialaiseen asiantuntijaryhmän palaveriin ja suunnitellaan tarvittavat tukitoimet ja seuranta. Monialainen asiantuntijaryhmätyöskentely perustuu suostumukseen. Jos suostumusta ei saada, ohjataan muihin opiskeluhoollon palveluihin.
- Ohjataan oppilas ja huoltaja ottamaan yhteyttä Steissille

Rangaistus: Kirjallinen varoitus.

4. Päihteiden välittämiseen puuttuminen

4.1 Nikotiinituotteiden tai alkoholin myyntiepäily tai -tieto

- Koulun henkilökunnan jäsen, joka on saanut tiedon tai epäilee myyntiä, on yhteydessä rehtoriin.
- Selvitetään, mitä on tapahtunut. Kysytään tarvittaessa lisätietoa havainnon tehneeltä henkilöltä.
- Mikäli epäily osoittautuu oikeaksi, rehtori on yhteydessä poliisiin, 112. Asia ohjautuu tätä kautta tarvittaessa Ankkuri-tiimin käsittelyyn.

Rangaistus: Kirjallinen varoitus.

4.2 Huumausaineiden myyntiepäily tai -tieto

- Koulun henkilökunnan jäsen, joka on saanut tiedon tai epäilee myyntiä, on yhteydessä rehtoriin.
- Selvitetään, mitä on tapahtunut. Kysytään tarvittaessa lisätietoa havainnon tehneeltä henkilöltä.
- Rehtori on yhteydessä poliisiin, numeroon 112. Asia ohjautuu tätä kautta tarvittaessa Ankkuri-tiimin käsittelyyn.

Rangaistus: Kirjallinen varoitus.

Oppilaan tavaroiden tarkastaminen, sekä esineiden ja aineiden haltuunotto - Otteita perusopetuslain 21.8.1998/628 7. luvusta

29 § Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön.

Kouluun ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen, ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä.

36 d § Oikeus ottaa haltuun esineitä tai aineita

Rehtorilla tai koulun opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa oppilaalta 29 §:n 2 momentissa tarkoitettu kielletty esine tai aine tai sellainen esine tai aine, jolla oppilas häiritsee opetusta tai oppimista.

Jos haltuun otettavaa esinettä tai ainetta hallussaan pitävä oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, rehtorilla tai koulun opettajalla on oikeus käyttää sellaisia esineen tai aineen haltuun ottamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Oikeus käyttää voimakeinoja koskee vain oppilaan omaa tai muiden turvallisuutta vaarantavia esineitä tai aineita sekä esineitä tai aineita, joita käytetään oppimisen tai opetuksen häiritsemiseen.

Edellä 1 tai 2 momentissa tarkoitetussa haltuunotossa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä.

Pykälässä säädetyt oikeudet ja velvollisuudet ovat voimassa myös ajan, jolloin oppilas osallistuu opetussuunnitelman tai opetuksen järjestäjän hyväksymän muun tämän lain tai sen nojalla annettujen säädösten nojalla laaditun suunnitelman mukaiseen opetukseen tai toimintaan.

36 e § Oikeus tarkastaa oppilaan tavarat

Koulun opettajalla ja rehtorilla on työpäivän aikana oikeus tarkastaa oppilaan mukana olevat tavarat, oppilaan hallinnassa olevat koulun säilytystilat ja päällisin puolin hänen vaatteensa, sellaisen 29 §:n 2 momentissa tarkoitetun kielletyn esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta, jos tällaisen esineen tai aineen hallussa pito on ilmeistä ja oppilas pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole.

Oppilaalle tulee ennen tarkastusta ilmoittaa tarkastuksen syy.

Tarkastajan tulee olla oppilaan kanssa samaa sukupuolta. Tarkastuksessa tulee olla läsnä tarkastajan lisäksi toinen täysi-ikäinen koulun henkilökuntaan kuuluva. Oppilaan pyynnöstä tarkastuksessa tulee olla läsnä hänen valitsemansa koulun henkilökuntaan kuuluva, jos tämä on saapuvilla.

Edellä 3 momentissa säädetystä tarkastuksen suorittamistavasta voidaan kuitenkin poiketa, jos se on asian kiireellinen luonne huomioon ottaen turvallisuuden kannalta ehdottoman välttämätöntä.

Pykälässä säädetyt oikeudet ja velvollisuudet ovat voimassa myös ajan, jolloin oppilas osallistuu opetussuunnitelman tai opetuksen järjestäjän hyväksymän muun tämän lain tai sen nojalla annettujen säädösten nojalla laaditun suunnitelman mukaiseen opetukseen tai toimintaan.

36 f § Haltuunoton ja tarkastamisen yleiset periaatteet

Edellä 36 d ja 36 e §:ssä tarkoitetut toimenpiteet on toteutettava mahdollisimman turvallisesti. Toimenpiteillä ei saa puuttua oppilaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi. Esineiden ja aineiden haltuun ottamisessa ja oppilaan tarkastuksessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta. Toimenpiteiden käyttö tulee kouluissa suunnitella ja ohjeistaa.

Edellä 36 d §:n mukaisten voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle. Oppilaan tarkastaminen ja esineiden ja aineiden haltuun ottaminen tulee kirjata. Edellä 36 d ja 36 e §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä on ilmoitettava oppilaan huoltajille mahdollisimman pian.

36 g § Haltuun otettujen esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen

Opettajan tai rehtorin 36 d §:n perusteella haltuun ottama häirintään käytetty esine tai aine tulee luovuttaa oppilaalle oppitunnin tai koulun tilaisuuden päättymisen jälkeen. Jos on todennäköistä, että häirintä oppitunnin jälkeen jatkuu, häirintään käytetty esine tai aine tulee luovuttaa oppilaalle viimeistään työpäivän päättyessä.

Edellä 29 §:n 2 momentissa tarkoitettut kielletyt esineet ja aineet luovutetaan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Esineet ja aineet tulee kuitenkin luovuttaa poliisille tai muulle laissa säädetylle viranomaiselle, jos oppilaalla, tämän huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla ei lain mukaan ole oikeutta pitää niitä hallussaan.

Ennen luovuttamista esine tai aine tulee säilyttää huolellisesti. Esineiden ja aineiden luovutus tulee järjestää mahdollisimman pian haltuunotosta. Haltuun otetut huumausaineet, ampuma-aseet, aseiden osat, patruunat, ammuksiset ja kaasusumuttimet sekä räjähteet tulee luovuttaa poliisille välittömästi.

Jos huoltaja ei kolmen kuukauden kuluessa haltuunottoa koskevasta ilmoituksesta nouda esinettä tai ainetta, se voidaan todisteellisesti hävittää. Esineiden ja aineiden hävittäminen ja luovuttaminen tulee kirjata.

Hyödyllisiä linkkejä

Finlex - ajantasainen lainsäädäntö

[Alkoholilaki 28.12.2017/1102](#)

[Huumausainelaki 30.5.2008/373](#)

[Lastensuojelulaki 13.4.2007/417](#)

[Perusopetuslaki 21.8.1998/628](#)

[Tupakkalaki 29.6.2016/549](#)

